

13. Protasov A.A. [The freshwater periphyton] / A.A. Protasov – K.: Naukova dumka, 1994. – 308 p.

14. Obodovsky O.G. Organization of monitoring of the hydrological regime and the channel processes of Dnieper River near the Kanev Nature Reserve / O.G. Obodovsky, V.V. Grebin // Nature reserves in Ukraine. – 2001. – Vol. 7, №1. – P. 59-64.

15. Yakovleva A.V. [Impact of *Dreissena polymorpha* and *Dreissena bugensis* on zoobenthos structure in the upper reaches of the Kuybyshev water reservoir, Russia] / A.V. Yakovleva, V.A. Yakovlev // Russian journal of biological invasions. – 2011. – №3. – P. 105-118.

References

1. Shchhavelev DS. Hydropower plants (hydroelectric power stations, pumping stations and pumped storage power plants. Leningrad: Energoizdat; 1981. 520 p.

2. Oksiyuk OP, Davydov OA, Karpezo YI. Sanitary hydrobiological assessment of the river part of the Kiev reservoir on the basis of structural indicators of algaenoses of microphytobenthos. Hydrobiological journal. 2012; 48(2): 57-72.

3. Tarashchuk OS. Epiphytic algal communities of the river section of Kaniv reservoir depending on ecological factors. Hydrobiological journal. 2009; 45(4): 34-51

4. Timchenko VM, Dubnyak SS. Ecological aspects of the water regime of the Kiev area of Kanev Reservoir. Hydrobiological journal. 2000; 36(3): 57-67.

5. EU Water framework directive 2000/60/EC. Definition of Main Terms: Official publication. Kyiv: Tvij format; 2006. 240 p.

9. Chronicles of nature of Kaniv nature reserve. Kaniv; 2014. 47.

7. Chronicles of nature of Kaniv nature reserve. Kaniv; 2015. 48.

8. Balushkina EV. The dependence of the body weight of larvae of chironomids on their length. Hydrobiological journal. 1982; 18(3): 53-60.

9. Lyashenko AV, Protasov AA. Application of diversity indices of macrozoobenthos as an indicator of the state of aquatic ecosystems. Hydrobiological journal. 2003; 39(2): 17-27.

10. Lakin GF. Biometrics: a manual for biological specialties of high school. 4th ed. Moscow: Vysshaja shkola; 1990. 352 p.

11. Afanasiev SA, Protasov AA, Sinitsyna OO, Yanakaev AY. Communities of zooperiphyton of rapids and alluvial channels of the Southern Bug River. In: Questions of Hydrobiology of waterbodies of Ukraine. Kyiv: Naukova dumka; 1988. p. 68-76.

12. Sharapova TA. Zooperiphyton of West Siberian inland water bodies. Novosibirsk: Nauka; 2007. 167 p.

13. Protasov AA. The freshwater periphyton. Kyiv: Naukova dumka; 1994. 308 p.

14. Obodovsky OG, Grebin VV. Organization of monitoring of the hydrological regime and the channel processes of Dnieper River near the Kanev Nature Reserve. Nature reserves in Ukraine. 2001; 7(1): 59-64.

15. Yakovleva AV, Yakovlev VA. Impact of *Dreissena polymorpha* and *Dreissena bugensis* on zoobenthos structure in the upper reaches of the Kuybyshev water reservoir, Russia. Russian journal of biological invasions, 2011; 3: 105-118.

Надійшла до редколегії 18.04.17

М. Борисенко, асп., Д. Лукашов, д-р біол. наук
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ЗМІНИ ЗООПЕРИФІТОНОВИХ УГРУПУВАНЬ У НИЖНЬОМУ Б'ЄФІ КАНІВСЬКОЇ ГІДРОЕЛЕКТРОСТАНЦІЇ В ОСІННІЙ ПЕРІОД

Наведено результати дослідження угруповань зооперифітону кам'яних підсіпок берегоукріплювальних споруд у нижньому б'єфі Канівської ГЕС у осінній період. Виявлено зворотну залежність між кількісними показниками зооперифітону (такими як щільність і біомаса), його різноманітністю і відстанню від греблі ГЭС.

Ключові слова: перифітон, гідроелектростанція, нижній б'єф.

М. Борисенко, асп., Д. Лукашов, д-р биол. наук
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев, Украина

ИЗМЕНЕНИЕ ЗООПЕРИФИТОНОВЫХ СООБЩЕСТВ В НИЖНЕМ БЬЕФЕ КАНЕВСКОЙ ГИДРОЭЛЕКТРОСТАНЦИИ В ОСЕННИЙ ПЕРИОД

Представлены результаты изучения сообществ зооперифитона каменных подсыпок берегоукрепляющих сооружений в нижнем бьефе Каневской ГЭС в осенний период. Обнаружена обратная зависимость между количественными показателями зооперифитона (такими как плотность и биомасса), его разнообразием и расстоянием от плотины ГЭС.

Ключевые слова: перифитон, гидроэлектростанция, нижний бьеф.

УДК 1963/58.009

О. Шевчик, асп., В. Соломаха, д-р біол. наук, проф.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ДО ПОШИРЕННЯ *CRATAEGUS UCRAINICA (ROSACEAE)* В ЗАПЛАВІ Р. ДНІПРО (О. ШЕЛЕСТИВ, КАНІВСЬКИЙ ПРИРОДНИЧИЙ ЗАПОВІДНИК)

Уперше підтверджено зростання *Crataegus ucrainica* A. Rojark. у заплаві р. Дніпро. Місцезнаходження двох генеративних особин глоду українського виявлене на о. Шелестів у межах Канівського ПЗ (Черкаська обл.). Відображено еколого-ценотичні особливості поширення виду. Виявлене місцезростання глоду українського певною мірою пов'язане з попередньою сучасною знахідкою популяції цього виду в дельті р. Рось [1] у зв'язку із близькістю та розташуванням о. Шелестів у заплаві р. Дніпро проти цієї ділянки. Зазначено необхідність збереження нових локалітетів цього рідкісного виду, занесеного до "Міжнародного Червоного списку".

Ключові слова: *Crataegus ucrainica*, рідкісний вид, охорона, заплава р. Дніпро, о. Шелестів, Канівський ПЗ.

Вступ. Після опису виду *Crataegus ucrainica* [2] та наведення його у флорі України у вигляді окремих особин, виявлених у природі й долучених до гербарних колекцій [3], і виходячи з екологічної й ценотичної специфіки виду та стабільності морфологічних ознак, цей вид був віднесений до списку видів, що мають міжнародний статус охорони [4].

Зацікавленість дослідників до глоду українського зростає після виявлення перших двох досить великих ценопопуляцій його в лісових масивах м. Києва в 1974 р. (с. Биківня та Червоної хутир) [5]. Автори акцентували основну увагу на екологічній специфіці цього виду. Вони ж у межах Середнього Придніпров'я та особисто Любченко В. М. на території Лівобережного Лісо-

степу в ті самі роки виявили нові знахідки, які підтверджені гербарними зборами.

Опрацювання цих гербарних матеріалів та експедиційні дослідження дозволили нам відшукати й описати досить велику ценопопуляцію глоду українського в гирлі р. Рось [1] і впорядкувати наявні та власні матеріали, зібрані з території Лівобережного Лісо-степу [6].

З метою розробки комплексу природоохоронних заходів відносно глоду українського актуальним є пошук нових популяцій цього виду в межах його природного ареалу. Вирішуючи це завдання, ми найперші наші дослідження спрямували на пошуки *C. ucrainica* в околицях Канівського природного заповідника, де раніше в гирлі р. Росі було виявлено найбільшу із сучасних відомих

популяції цього виду в Середньому Придніпров'ї. Тому проведено дослідження на о. Шелестів у заплаві р. Дніпро в межах Канівського природного заповідника дозволило знайти нові місцезростання з глудом українським.

Об'єкти та методи досліджень. Об'єктом дослідження були нові знахідки *S. ucrainica*. Назви видів наведені за зведенням С. Л. Мосякіна та М. М. Федорончука [7]. Віковий стан знайдених особин оцінювали, керуючись методичними підходами, запропонованими в літературі [8].

Гербарні зразки *S. ucrainica* із виявлених екоотопів передані до гербарію Інституту ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України (KW), гербарію Київського національного університету імені Тараса Шевченка (KWU) та до фондів Канівського природного заповідника.

Результати досліджень та їх обговорення. Аналіз літературних джерел і гербарію дозволяє стверджувати, що глід український переважно трапляється на Лівобережжі України. Наявні гербарні зразки зібрані з території Чернігівської, Сумської та Полтавської обл. [6]. Проте в 2015 р. ценопопуляція *S. ucrainica* була знайдена на Правобережжі України (Шевчик та ін., 2016). Це єдина велика популяція глуду українського в цьому регіоні.

Проаналізовані літературні джерела свідчать про поширення глуду українського в Середньому Придніпров'ї та на островах у заплаві р. Дніпра (у тому числі й на о. Шелестів) [9–11]. У результаті ревізії наявних зразків цього виду глуду в гербаріях кафедри біології рослин ННЦ "Інститут біології та медицини" Київського національного університету імені Тараса Шевченка (KWU) та Інституту ботаніки імені М. Г. Холодного НАНУ (KW) ці місцезростання не були підтверджені гербарними зборами. Отже, посилення цих авторів, очевидно, стосується іншого таксону, можливо, гібридогенного походження, з комплексом проміжних ознак (1–2 стовпчики маточки та 1–2 кісточки в плодах, частково опущення листків), який ми зафіксували в кількох локалітетах на заплавах ділянках дельти р. Росі, на прибережних схиліх ділянках заплави р. Супою та Сули з лівобережної частини Середнього Придніпров'я. Очевидно, на основі цих літературних вказівок у списку видів родини *Rosaceae* глід український наводиться для узлісь і серед чагарників із північних околиць Канівського заповідника [12].

Єдиними відомими великими популяціями, описаними в статті Любченка В. М. і Бортняка М. М. у 1987 р., були популяції з околиць м. Києва з борової тераси р. Дніпро на Лівобережжі. На цей час найбільш відомою є описана популяція з околиць Канівського природного заповідника в гирлі р. Рось на території Середнього Придніпров'я [1]. Додаткові дослідження поряд розташованих локусів по ходу імовірного розташування плити глини верхньої товщі байоського ярусу юрської системи [13] дозволило уявити деякі особливості розповсюдження глуду українського. Виходячи з цього, нами були проведені пошуки нових місцезростань *S. ucrainica* навколо існуючої популяції.

Пошуковими маршрутами були охоплені заплавні масиви о. Шелестів та о. Круглик, що розташовані в безпосередній близькості на північний схід від локалітету популяції *S. ucrainica* в дельті р. Рось. Власне формування масиву о. Шелестів імовірно значною мірою і проходить за рахунок осадового матеріалу, перенесеного водами р. Росі.

У ході обстеження о. Шелестів на предмет наявності там екземплярів глуду українського нами були знайдені два територіально розрізнені дерева. Заплавний о. Шелестів, загальною площею 394 га, знаходиться нижче

по р. Дніпро від садиби Канівського природного заповідника і розташований навпроти гирлової частини р. Рось. Очевидно, у його утворенні значну участь брали масиви зсувових порід правого берега, які перекривались і поповнювались алювіальними піщаними відкладами голоценового періоду. Типовими поверхнями цього острова є: прибережні дюноподібні горби, які здебільшого локалізуються в нижній та центральній частині острова, рівні ділянки центральної частини заплави, міжгорбові зниження у вигляді висохлих проток, а також міждюнні западини. Центральна частина острова розділена глибокими старичними зниженнями, які й донині існують у режимі проток, під час весняних повеней та заток упродовж наступної частини року. Переважають ґрунти у вигляді жовтувато-сірих та сірих середньозернистих слабопідзолистих варіантів. На днищах старих русел по заглибинах проток і заток акумулюються незначні відклади мулу. На найнижчих ділянках, що періодично затоплюються, переважають дернові слабосформовані ґрунти зі значним ступенем оглеєності [14].

Головні показники клімату: середньорічна температура +8 градусів; середня температура липня +20; січня – 5; середньорічна кількість опадів 520 мм. Сума середньодобових температур за період активної вегетації рослин (сума активних температур вище +10 градусів) перевищує 2800 градусів.

Найнижчі ділянки геоботанічного профілю о. Шелестів представлені угрупованнями класів LEM Lemnatea O. de Bolos et Masclans. 1955, POT Potamogetonetea Klika in Klika et Novak 1941, виходячи із нової синтаксонії вищих одиниць рослинності Європи [15]. Великі площі займають угруповання класу PHR Phragmito-Magnocaricetea Klika in Klika et Novak 1941 у складі таких союзів як PHR-04B Magnocaricion gracilis Gehu 1961 Gehu 1961, PHR-06A Eleocharito palustris-Sagittarion sagittifoliae Passarge 1964, фрагментарно також зустрічаються угруповання союзів PHR-05B Phalaridion arundinaceae Kopecky 1961, PHR-05A Glycerio-Sparganion Br.-Bl. et Sissingh in Boer 1942, PHR-04A Magnocaricion elatae Koch 1926. Найтипівішим варіантом лісової рослинності є ліси класу PUR Salicetea purpureae Moor 1958, для яких крім типових ценозоутворювачів (*Salix alba* L., *Populus alba* L., *P. nigra* L.) характерна висока участь адвентивних деревних порід (*Acer negundo* L., *Amorpha fruticosa* L., *Robinia pseudoacacia* L., *Morus nigra* L.). Значну площу займають гемісильватні угруповання з розрідженими дерево-станами вказаних порід та густим ярусом трав, які описані у складі даного класу й віднесені до союзу PUR-01D Rubo caesii-Amorpha fruticosae Shevchuk et V. Solomakha 1996 [14,16]. Саме в таких угрупованнях найчастіше трапляються екземпляри глуду українського. Зростання їх в такому сухому місці, порівняно зі згаданим вище локалітетом, може свідчити про певну гідрогеологічну особливість даної ділянки, а саме про можливу наявність на певній глибині прошарків глини чи глиняної плити, яка може бути "ядром" розмитого русловими потоками масиву зсувових порід.

На о. Шелестів було виявлено 2 екземпляри глуду українського, що зростають віддалено один від одного. Це єдине відоме острівне місцезростання глуду українського в заплаві р. Дніпра. Воно знаходиться навпроти й відносно недалеко від попередньої популяції, що очевидно вказує на ендозоохорний спосіб поширення насіння цього виду.

Перший екземпляр глуду українського зростає на центральній частині заплави на вирівняній поверхні, без знижень. Ділянка зайнята рідкостійними аморфниками. Одинокий кущ висотою 5 м мав два стовбури,

один з потрісканою корою, що свідчить про його старший вік, інший більш життєздатний із гладкою корою з меншою кількістю плодів.

На першому стовбурі 35 осей першого порядку галушення, з них 5 осей всохлі, другого порядку – 17 осей. У нижній частині стовбура починається відмирання гілок. Осі третього порядку галушення в нижній частині крони також відмирають. Квіткові бруньки на 4–5-му порядках галушення. У цьому місцезростанні в чагарниковому ярусі разом із *Crataegus ucrainica* зустрічаються *Amorpha fruticosa*, *Salix alba*; трав'яний ярус *Aristolochia clematitidis* L., 15 %, *Acer negundo*, *Amorpha fruticosa*, *Silene tatarica* L., *Carex praecox* Schreb., 5 %, *Glechoma hederaceae* L., *Crataegus ucrainica*).

Наступна знахідка приурочена до центральної частини заплави в місці старичного зниження під деревом тополі віком 50–70 років. Пишне дерево глоду, висотою 2,5 м, 1 стовбур товщиною 7 см, 32 осі першого порядку галушення. Знизу до висоти 1 м дві молоді осі, що прийняли функцію основного стовбура. Плодоносні пагони на шостому порядку галушення. Деревний ярус: *Populus nigra* 30 %; чагарниковий: *Crataegus ucrainica*, *Salix acutifolia* Willd.; трав'яний: *Calamagrostis epigeios* L., 10 %, *Asparagus officinalis* L., *Euphorbia virgultosa* Klok., *Aristolochia clematitidis*, 5 %, *Chenopodium album* L., 3 %, *Galium verum* L., 3 %.

Також проводились експедиційні обстеження території в межах околиць населених пунктів Пекарі Канівського району і Хмільня Черкаського району (дельтова і лівобережна частина долини р. Рось). Вище по течії, в імовірному місці розташування тіла зсуву, глинисті породи якого відслонюються на березі р. Дніпра, розташований ліс, подібний до лісу в гирлі р. Росі. У результаті обстеження цієї території жодного екземпляра глоду українського віднайдено не було. Цей ліс дуже темний і у випадку заносу його ювенільні популяції приречені на загибель через геліофілну природу особин догенеративного вікового стану. Узлісся даного лісу межує з пшеничним полем, що теж не сприяє виживанню в таких умовах.

Окремі особини були знайдені вздовж берега р. Дніпра ближче до гирла р. Росі. Це екземпляри віргінського і квазісенільного вікових станів зі всохлими центральними осями, відновлення яких ведеться головним чином за рахунок "водяних" пагонів. Ці представники зростають у густих чагарниках аморфи та приречені на загибель.

Висновки. Отже, досліджене нами місцезнаходження *Crataegus ucrainica* на о. Шелестів (Середнє Придніпров'я) підтверджує значну екологічну своєрідність і деяку фітоценотичну специфіку цього виду.

Попереднє обстеження, проведене у 2013–2015 рр. на гирлових ділянках приток, які впадають у р. Дніпро, та їхніх долинах, на правобережжі Лісостепу, дозволяють стверджувати про можливу відсутність інших місцезнаходжень *C. ucrainica* на цих територіях. Найбільш імовірними, на наш погляд, будуть знахідки цього виду на лівобережжі Дніпра. Основною умовою збереження цього рідкісного виду, занесеного до "Міжнародного Червоного списку", є зменшення рекреаційних навантажень на ділянки прибережних смуг, де зростають особини *C. ucrainica*.

Список використаних джерел

1. Нове місцезнаходження *Crataegus ucrainica* (Rosaceae) в дельті р. Рось / В. Л. Шевчик, О. В. Нікітчук (Шевчик), Т. В. Шевчик, В. А. Соломаха // Укр. ботан. журн. – 2016. – Т. 73, №2. – С. 158–162.
2. Поляркова А. И. *Crataegus* L. *Флора СССР*. Т. 9 / А. И. Поляркова. – Л. : Изд-во АН СССР, 1939. – С. 416–468.

3. Клоков М.В. *Crataegus* L. *Флора УРСР*. Т. 6 / М. В. Клоков. – К. : Вид-во АН УРСР, 1954. – С. 49–79.
4. IUCN Redlist of Threatened Plants / eds. K.S. Valter, H.G. Gilett. – Gland (Switzerland) and Cambridge (UK), 1998. – 862 p/
5. Бортняк М. М. Зростання рідкісних для флори УРСР видів *Crataegus ucrainica* Pojark. і *C. klokovii* Ivashin (Rosaceae) на Київщині / М. М. Бортняк, В. М. Любченко // Укр. ботан. журн. – 1987. – Т. 43, № 1. – С. 94–96.
6. Нікітчук (Шевчик) О. В. До поширення *Crataegus ucrainica* (Rosaceae) в Лівобережному Лісостепу / О. В. Нікітчук (Шевчик), В. А. Соломаха // Чорн. ботан. журн. – 2016. – Т. 12, № 1. – С. 31–40.
7. Mosyakin S.L. Vascular plants of Ukraine. A nomenclatural checklist / S.L. Mosyakin, M.M. Fedoronchuk; ed. S.L. Mosyakin. – Kiev: M.G. Kholodny Inst. of Botany, 1999. – 345 p.
8. Популяционная организация растительного покрова лесных территорий / О. В. Смирнова, А. А. Чистякова, Р. В. Попадюк и др. – Пуццино, 1990. – 91 с.
9. Бортняк М. М. Рідкісні види флори Середнього Придніпров'я у флорі Михайлівського соснового лісу на Черкащині / М. М. Бортняк, В. М. Любченко, Ю. О. Войтюк // Укр. ботан. журн. – 1990. – Т. 47, № 4. – С. 70–73.
10. Флора Михайлівського соснового лісу на Черкащині / М. М. Бортняк, В. М. Любченко, Ю. О. Войтюк, Т. В. Голяченко // Вісн. Київ. ун-ту: хім.-біол. науки та науки про землю. – 1991. – № 1. – С. 44–50.
11. Аналіз флори Михайлівського лісу / М. М. Бортняк, В. М. Любченко, Ю. О. Войтюк, Т. В. Голяченко // Вісн. Київ. ун-ту: хім.-біол. науки та науки про землю. – 1991. – № 2. – С. 44–50.
12. Нечитайло В. А. Судинні рослини Канівського заповідника і околиць / А. В. Нечитайло, В. П. Погребенник, В. В. Гриценко. – К. : Фітосоціоцентр, 2002. – 226 с.
13. Палієнко Е. Е. Рельєф та геологічна будова Канівського Придніпров'я / Е. Т. Палієнко, С. А. Мороз, Ю. А. Куделя – К. : Вид-во Київ. ун-ту, 1971. – 95 с.
14. Шевчик В. Л. Синтаксономія рослинності та список флори Канівського природного заповідника / В. Л. Шевчик, В. А. Соломаха, Ю. О. Войтюк. – К. : Фітосоціоцентр, 1996. – 120 с.
15. Mucina L. et al. Vegetation of Europe: hierarchical floristic classification system of vascular plant, bryophyte, lichen, and algal communities/ L. Mucina et al. – Applied Vegetation Science, 2016. – 19 (Suppl. 1). – 3–264 p.
16. Соломаха В. А. Синтаксономія рослинності України. Третє наближення / В. А. Соломаха. – К. : Фітосоціоцентр, 2008. – 296 с.

References

1. Shevchuk VL., Nikitchuk (Shevchuk) OV., Shevchuk TV., Solomaha VA. Nove misceznahodzhennya *Crataegus ucrainica* (Rosaceae) v delti r. Ross. Ukr. Bot. Journ. 2016; 73(2):158-162. Ukrainian.
2. Pojarcova Al., Crataegus L. In: Flora SSSR. vol. 9, Zerov DK. Leningrad: Vyd-vo AN SSSR; 1939. pp. 416–468.
3. Klovov M.V., Crataegus L. In: Flora URSR (Flora RSS Ucr.) vol. 6, Komarov VL. Kyiv: Vyd-vo AN URSR; 1954. pp. 49-79.
4. IUCN Redlist of Threatened Plants / eds. K.S. Valter, H.G. Gilett. – Gland (Switzerland) and Cambridge (UK), 1998. – 862 p.
5. Bortnyak MM., Lyubchenko VM. Zrostannya ridkisnykh dlya flory URSR vydiv *Crataegus ucrainica* Pojark. i *C. klokovii* Ivashin (Rosaceae) na Kyivshchyni. Ukr. Bot. Journ. 1987; 43(1):94-96. Ukrainian.
6. Nikitchuk (Shevchuk) OV., Smolyar NO., Solomaha VA. Do poshyrennya *Crataegus ucrainica* (Rosaceae) v Livoberezhnomu Lisostepu. Chorn. botan. zhurn. 2016; 12(1):31–40. Ukrainian.
7. Mosyakin SL., Fedoronchuk MM. Vascular plants of Ukraine. A nomenclatural checklist. SL. Mosyakin, editor. Kyiv: National Academy of Sciences of Ukraine, M.G. Kholodny Inst. of Botany; 1999. 345 p.
8. Smyrnova OV. et al. Populyatsionnaia orhanyzatsiya rastytelnogo pokrova lesnykh terytoriy: Pushchyno; 1990.
9. Bortnyak MM., Lyubchenko VM., Voytyuk YuO. Ridkisni vydy flory Seredn'oho Prydniprovyia u flori Mykhaylivskoho sosnovoho lisu na Cherkashchyni. Ukrainian Botanical Journ. 1990; 47(4):70-73. Ukrainian.
10. Bortnyak MM., Lyubchenko VM., Voytyuk YuO., Holyachenko TV. Flora Mykhaylivskoho sosnovoho lisu na Cherkashchyni. Visnyk Kyiv. un-tu: khim.-biol. nauky ta nauky pro zemlyu. 1991; 1:44–50. Ukrainian.
11. Bortnyak MM., Lyubchenko VM., Voytyuk YuO., Holyachenko TV. Analiz flory Mykhaylivskoho lisu. Visnyk Kyiv. un-tu: khim.-biol. nauky ta nauky pro zemlyu. 1991; 2:42–46. Ukrainian.
12. Nychytajlo VA., Pogrebennyk VP, Grycenko VV. Sudynni roslyny kanivskogo zapovidnyka i okolyts. Kiev: Fitosociocenter; 2002.
13. Paliyenko ET., Moroz SA., Kudelya YuA. Relyef ta heolohichna budova Kanivskoho Prydniprovyia, Kyiv: Vyd-vo Kyiv. un-tu; 1971.
14. Shevchuk VL., Solomaha VA., Voytyuk YuO Syntaksonomiya roslynosti ta spysok flory Kanivskoho pryrodnoho zapovidnyka. Kyiv: Fitosociocenter; 1996.
15. Mucina L. et al. Vegetation of Europe: hierarchical floristic classification system of vascular plant, bryophyte, lichen, and algal communities. Applied Vegetation Science; 2016.
16. Solomakha VA. Syntaksonomiya roslynosti Ukrainy. Tretie nablyzhennia. Kyiv: Fitosociocenter; 2008.

О. Шевчик, асп., В. Соломаха, д-р биол. наук, проф.
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев, Украина

К РАСПРОСТРАНЕНИЮ *CRATAEGUS UCRAINICA* (ROSACEAE) В ПОЙМЕ Р. ДНЕПР (О. ШЕЛЕСТИВ, КАНЕВСКИЙ ПРИРОДНЫЙ ЗАПОВЕДНИК)

Впервые подтверждено произрастание *Crataegus ucrainica* A. Pojark. в пойме р. Днепр. Местонахождение двух генеративных особей боярышника украинского обнаружено на о. Шелестив в пределах Каневского ПЗ (Черкасская обл.). Отображены эколого-ценотические особенности распространения вида. Найденное место произрастания боярышника украинского в определенной степени связано с предварительной современной находкой популяции этого вида в дельте р. Рось [1] в связи с близостью и расположением о. Шелестив в пойме Днепра напротив этого участка. Отмечена необходимость сохранения новых локалитетов этого редкого вида, занесенного в "Международный Красный список".

Ключевые слова: *Crataegus ucrainica*, редкий вид, охрана, пойма Днепра, о. Шелестив, Каневский ПЗ.

O. Shevchuk, PhD stud., V. Solomakha, DSc., Prof.
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

ABOUT GROWING *CRATAEGUS UCRAINICA* (ROSACEAE) IN THE FLOODPLAIN OF DNIPRO RIVER (SHELESTIV ISLAND, KANIV RESERVE)

Firstly the growing of *Crataegus ucrainica* A. Pojark was confirmed in the floodplain of Dnipro river. The location of two specimens of *Crataegus ucrainica* was detected on the Shelestiv island within Kaniv natural reserve (Cherkasy region). Some ecological and cenotic features of habitats distribution of the species are displayed. Detected growing place of hawthorn is connected in some ways with previous finding of this type in the river Rось delta [1] due to close location of the Shelestiv island in the Dnipro floodplain to this territory.

There is a need to emphasize on the protection of the new localities of this rare species which is recorded in the "IUCN Red list of Treatment Plants".

Key words: *Crataegus ucrainica*, rare species, protection, Dnipro floodplain.